

ПОСТМОДЕРНІЗМ ЯК ЛІТЕРАТУРНЕ ЯВИЩЕ

Кушнірук В.М., *valeriakushneruk2003@gmail.com*

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Постмодернізм — це своєрідний літературний феномен. І хоч він ще не до кінця опанований, але уже органічно увійшов у основу української літератури. Цей напрямок включає сучасних письменників, чиї твори відзначилися унікальними рисами.[1]

Зазвичай в очах багатьох сучасників процес літературної творчості є дещо хаотичним. Це стосується будь-якої літературної епохи. Тому не дарма на зачині ХХІ ст. якоюсь мірою сумбурно видається література постмодерну.

Естетичною природою цього явища є об'єднання і нерозривне співіснування всіляких художніх методів. Постмодерн з'явився в результаті усвідомлення літераторів кінця історії, певної доби. Це естетичне заворушення супротив усього радянського, новітня форма існування української ідеї. З огляду на вище сказане, тема дослідження постмодернізму є актуальною.

Постмодернізм – не просто літературний напрям. Він просовує претенсії на вираження всієї теоретичної «надбудови» теперішнього мистецтва, філософії, науки, політики, економіки, моди. Сьогодні вчені говорять окрім «постмодерністської творчості», про «постмодерністську свідомість», «постмодерністський менталітет», «постмодерністський умонастрій» тощо. [2]

Численні постмодерністські художні твори характеризуються свідомою настановою на іронічне зіставлення різних жанрів, стилів, художніх течій. Твір постмодернізму – це завжди висміювання попередніх і неприйнятих форм естетичного досвіду: реалізму, модернізму, масової культури.

Характерними рисами постмодернізму є:

- Орієнтація постмодерної культури і на "масу", і на "еліту" суспільства.
- Суттєвий вплив мистецтва на поза-художні сфери людської діяльності (політику, релігію, інформатику тощо).
- Стильовий плюралізм.
- Широке цитування у своїх творах мистецтва попередніх епох.
- Іронізування над художньою традицією минулих культур.
- Використання прийому гри під час створення творів мистецтва. [3]

Постмодернізм вибудовує особливу концепцію світу. Якщо модерністи прагнули виявити найменші відмінності та принципову несумісність усіх сторін зображуваної дійсності, то постмодерністи захищають позицію відстороненого і відчуженого спостерігача.[2] Постмодерністи утверджують принцип загальної рівнозначності всіх явищ і аспектів життя, часто агресивно засуджують насильницьку дегуманізацію. [5]

Український постмодерний роман оспорує розповідні схеми реального дискурсу: причиннонаслідкові зв'язки сюжету, психологічну зумовленість

поведінки персонажів, деякими аспектами перегукуючись з американськими постмодерністами «чорного гумору», в канонах якого, наприклад, написано оповідання Юрія Винничука «Ги-ги-ги». Оповідач абсурдист найдошкульніше висміює свого героя, діючи на читача епатажно, викликаючи огиду і відразу до ганебних вчинків персонажа. [4]

Український постмодернізм був, насамперед, антитезою не модернізму, яким цікавився і з яким співіснував, а антитезою тоталітаризму і соцреалізму.

Отже, вивчення і аналіз літературних статей дає підстави стверджувати, що постмодернізм – це образно-стильова система, що увібрала в себе художній досвід багатьох попередніх епох. Вона відрізняється потужним розвитком інтелектуальної тенденції і є черговою ланкою в ланцюгу історії. Постмодернізмом в українській літературі називаємо творчість письменників кінця 1980-х рр. – початку XXI ст.

Використана література:

1. Зашкільняк Л. Постмодернізм в історичній науці // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2011.

2. Філософський постмодерн / Лук'янець В. С., Соболев О. М. Київ: Абрис, 1998. 352 с.

3. Бондарчук, Т. Національний прояв тенденцій постмодернізму в образотворчому мистецтві. Мистецтвознавство України. *Мистецтвознавство України*. 2012. Вип. 12. С. 209-215.

4. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. К., 1997.

5. Дженксон Ч. Язык архитектуры постмодернизма. М., 1985.

6. Затонський Д. Про модернізм і модерністів. К., 1972.

Науковий керівник: *Леонова Н.В., кандидат філологічних наук, кафедра соціально-гуманітарних дисциплін, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ.*